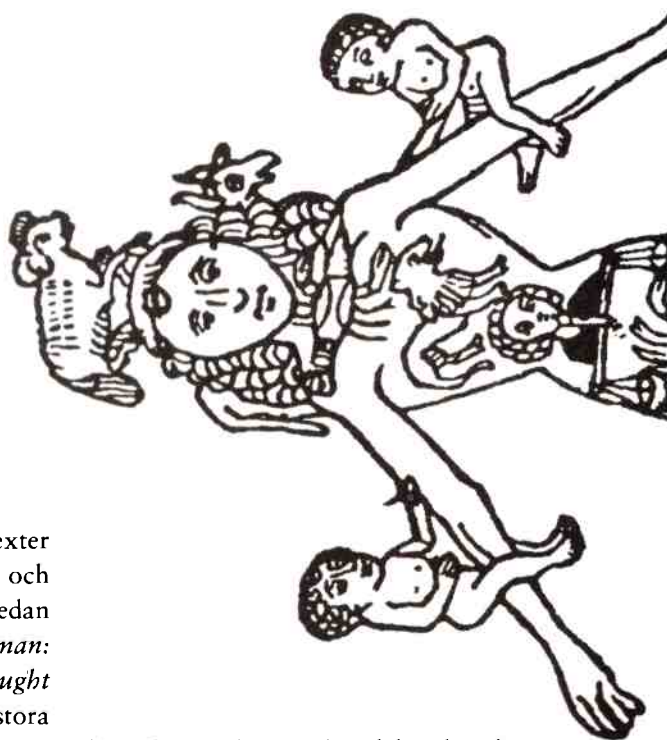

Från redaktionen

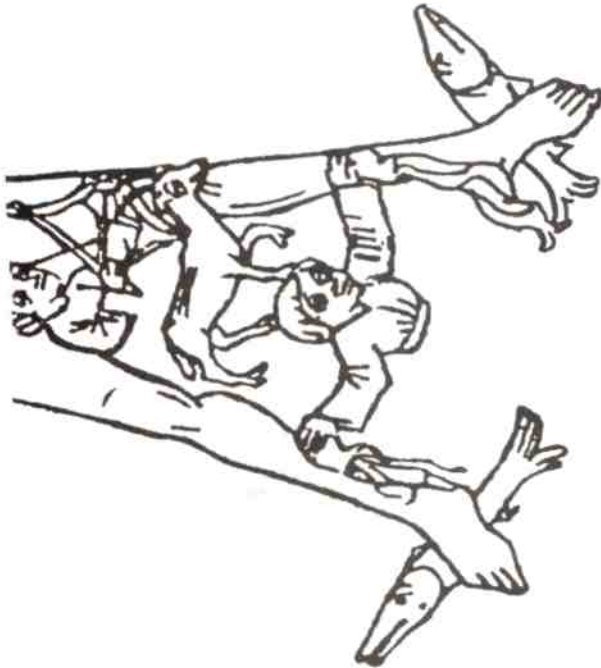

I detta nummer av *Kvt* har vi samlat texter som på olika sätt handlar om kropp och kroppslighet. Det är snart två decennier sedan Elizabeth Spelman – i *Inessential Woman: Problems of Exclusion in Feminist Thought* (1988) – provocativt proklamerade att stora delar av den feministiska rörelsen led av *somatophobia* (ordagrant: kroppsskräck). Hon efterlyste feministiska forskare som tog kroppens betydelse på allvar.

Spelmans anmodan togs på allvar, sedan dess har det skrivits många hyllmeter om kropp och kroppslighet och en lång rad forskare, både feminister och andra, har ägnat sig åt att diskutera och problematisera kroppen och dess sociala betydelse. Talet om kroppen är naturligtvis inte något nytt påfund i feministiska sammanhang. Att kroppsliga skillnader mellan män och kvinnor, särskilt vad gäller reproduktionen, har haft betydelse för kvinnors sociala och politiska underordning, är ett faktum och något som alltid debatterats. Frågan är idag mer aktuell än någonsin. Det anordnas konferenser och kurser kring kropp och kroppslighet inom ett stort antal discipliner.

Men det finns inget enhetligt forskningsfält kring ämnet. Sätten att ta sig an kroppen inom feministisk forskning är många och inte alltid

förenliga med varandra: fokus kan ligga på kroppen som representation, som naturligt objekt, som skapad kategori etc. Historiker har ställt frågor kring hur synen på människokroppen har förändrats under årens lopp och hur de sociala praktikerna påverkat den enskilda individen. Antropologer har visat att föreställningar om och förhållningssätt till kropp och kroppslighet i allra högsta grad är kontextbundna. Inom medicin och biovetenskap har feministiska forskare genomfört kritiska analyser av vedertagen praxis och problematiserat begreppen kring biologi och kropp. Vetenskapsteoretiker och filosofer har letat alternativa sätt att tala om det förkroppsligade subjektet, som inte utgår från dikotomier som kropp och psyke, kvinnligt och manligt, förnuft och känsla, subjekt och objekt. Filosofen Elizabeth Grosz, och många andra med henne, menar att vi måste omformulera vår syn på subjektet och inse att kroppsligheten spelar roll för subjektiviteten.

”Kroppar har samma förklarande kraft som medvetanden” skriver hon i *Volatile Bodies: Towards a Corporeal Feminism* (1994).

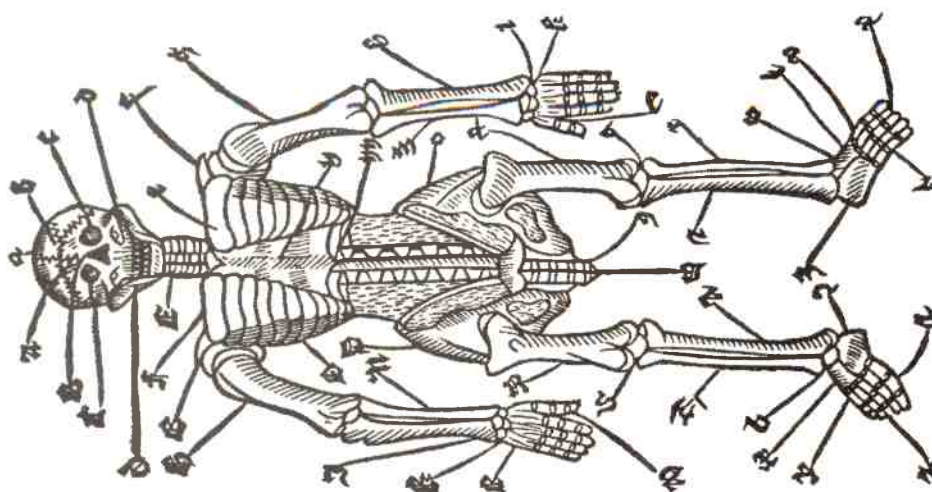
Elizabeth Spelman konstaterar i sin bok från 1988 att om vi försöker att skapa feministisk teori som inte är förankrad i eller tar hänsyn till det faktum att vi lever genom våra kroppar så riskerar vi att förlora ett viktigt verktyg i vår förståelse av mänskligheten. Vi kan nämligen inte förstå en individs erfarenheter – av exempelvis förtryck – utan att se till hennes kroppslighet. Utan kroppen kan vi inte ha, och heller inte förstå, personliga historier.

Anna Johansson inleder med artikeln ”Marginaliserade manskroppar: Bilder av feta arbetarklassmän”. Hon frågar sig hur föreställningen om den hårda och potenta manligheten påverkats av en ökad kroppsfixering bland män och en ökad synlighet av mjuka, feta manskroppar på film och i TV. I de brittiska filmerna *The Full Monty* och *All or Nothing* följer hon de manliga huvudrolls-

innehavarnas karaktärsutveckling från underkuvade arbetarklassmän till individer som tar tag i sina liv. Det karaktäristiska för dessa filmer är inte att förhållandet mellan könen ifrågasätts men väl att männen porträtteras som något mindre stereotypa än vad vi är vana vid. Därmed öppnas också möjligheten att ”göra” kön på nya sätt menar Johansson.

Därefter får vi följa Ola Sigurdsons exkursion i kristendomens föreställningar om kroppen och framför allt då den könade kroppen i artikeln: ”Kristna kroppar? Om kristologi, kroppslighet och kön”. Sigurdson konstaterar att de insikter som den tvåtusenåriga kristna tolkningstraditionen (med alla dess förgreningar) förmedlat inte nödvändigtvis överensstämmer med Bibelns ord. Men denna tradition är likväl något vi måste förhålla oss till, inte minst med anledning av det tolkningsföreträde kyrkan haft. Genom en läsning av Paulus och ett antal feministiska teologer framhåller han möjligheten av emancipatoriska tolkningar av både text och tradition, där den kvinnliga kroppen inte nödvändigtvis skambeläggs.

I sin text ”Kroppen som form”, reflekterar Erika Alm kring relationen mellan begreppet form och vårt tal om kroppen, utifrån Judith

Butlers feministiska kroppsfilosofi och Aristoteles distinktion mellan form och materia. Begreppen form och materia framställs ofta som varandras motsatser – exempelvis som inre och yttre, själ och kropp – men Alm visar hur det hos Aristoteles är just begreppens oskiljaktighet som inspirerar till nytänkande. Detta får inte minst betydelse för vår förståelse av de könade kroppar där relationen mellan inre och yttre könstecken inte uppfyller våra för-givet tagna förväntningar om kön och sexuell identitet.

I de kungliga årsböckerna finns inga spår av oro för könsöverskridande, här manifesteras stora skillnader i symbolvärdet mellan kungens respektive drottningens kropp, något Cecilia Åse visar i sin artikel "En nationell njutning: Kropp och kön i kungliga årsböcker". I sin analys av kvinnans roll som nationell symbol finner Åse att skapande av ett nationellt "vi" i allra högsta grad är beroende av ett lustfyllt skådande av främst de kvinnliga kunglig-

heterna. Drottningen blir en symbol som på olika sätt kan användas för att frambesvärja känslan av gemenskap; ena dagen klädd i svensk folkdräkt, nästa dag i passande muslimsk dräkt vid statsbesök. Det är i blandningen av det spektakulära och ordinära som "vi:et" skapas, menar Åse, och detta förutsätter att båda delarna av kungafamiliens liv kan beskådas.

Sista ordet går till poeten och forskaren Hanna Hallgren som ger sig i kast med att utforska det transversala språkets möjligheter.

Erika Alm och Katarina Leppänen